

PUNT INFORMATIU 187 – DESEMBRE 2011

València, 558 6è 1a - 08026 Barcelona

Tel. 93 245 61 65 - Fax 93 513 43 17

E-mail: agrupament@agrupament.com – Web: www.esbarts.cat

B O N N A D A L

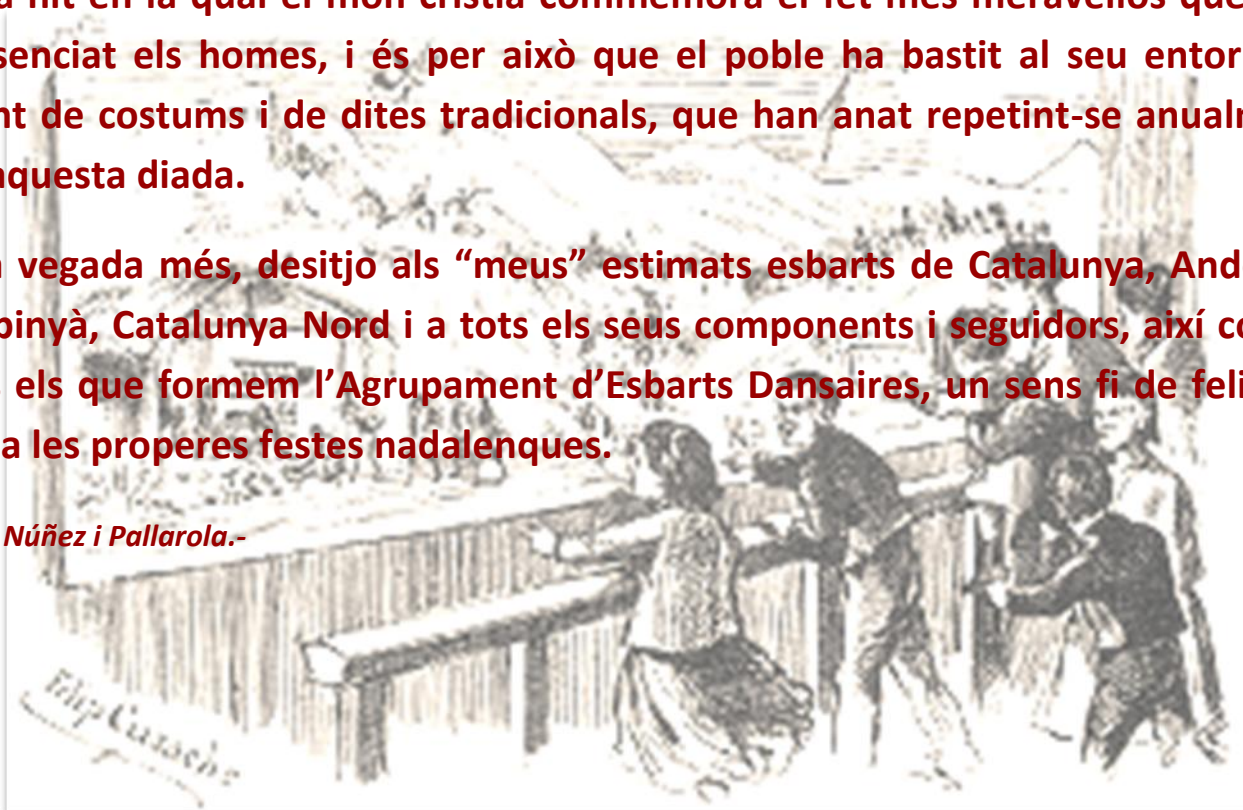
Paraula vibrant, que sona a festa, i festa grossa, com cap altra n'hi hagi; per això el poble, amb la seva innata intuïció exemplar, en tractar de celebrar una festa extraordinària, entén que els familiars s'han d'acoblar per gaudir-la en comunitat; és aquest l'origen del refrany: *"Per Nadal cada ovella a son corral"*.

I és així, perquè la nit de Nadal és, tota ella, diferent de les altres; és dolça i amorosa i plena de melangia; els estels l'ha il·luminen i el foc de la llar l'escalfa; és una nit d'àngels i de somnis; té l'encís de la suavitat i de la placidesa.

És la nit en la qual el món cristià commemora el fet més meravellós que han presenciat els homes, i és per això que el poble ha bastit al seu entorn un munt de costums i de dites tradicionals, que han anat repetint-se anualment en aquesta diada.

Una vegada més, desitjo als "meus" estimats esbarts de Catalunya, Andorra, Perpinyà, Catalunya Nord i a tots els seus components i seguidors, així com a tots els que formem l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, un sens fi de felicitat per a les properes festes nadalenques.

Jordi Núñez i Pallarola.-

CORRANDES DE DESEMBRE

» Divendres, 2 desembre 2011 a les 20 h. Ball dels divendres a Barcelona. Per aprendre a ballar, per passar-s'ho bé ballant. Organitza: **Esbart Català de Dansaires**. Lloc: Sala de Ball de la Casa dels Entremesos. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.

» Dissabte, 3 desembre 2011 a les 18 h. Actuació a Secastilla, Osca. **Esbart Maragall, de Barcelona**. Lloc: Teatre del Centre Cultural. Població: Secastilla (Osca).

» Dissabte, 3 desembre 2011 a les 19.30 h. Actuació a Olesa de Montserrat. Col·laboració amb la Marató de TV3. **Esbart Olesà, d'Olesa de Montserrat -- Esbart Manresà, de l'Agrupació Cultural del Bages**. Lloc: Teatre de la Passió. Població: Olesa de Montserrat (Baix Llobregat).

» Diumenge, 4 desembre 2011 a les 12 h. Sortida de La Carassa a Barcelona. Dins la Fira de Santa Llúcia. **Esbart Català de Dansaires**. Lloc: Voltants de la Catedral. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.

» Diumenge, 4 desembre 2011 a les 12 h. Danses tradicionals i de creació a La Floresta. **Esbart Dansaire del Vallès, de Terrassa**. Lloc: Plaça de l'Església. Població: La Floresta, Sant Cugat del Vallès.

» Dijous, 8 desembre 2011 a les 12 h. Actuació de Festa Major a Barcelona. **Esbart Maragall, de Barcelona**. Totes les seccions i el **Grup Juventus**. Lloc: Envelat de Festa Major. Can Fabra. Població: Barcelona -- Sant Andreu.

» Divendres, 9 desembre 2011 a les 21 i 22 h. Actuació a Vila-seca. Col·laboració amb la Marató de TV3. **Grup de Dansa Tradicional Ramon d'Olzina, de Vila-seca**. Lloc: Auditori Josep Carreras. Població: Vila-seca (Tarragonès).

» Dissabte, 10 desembre 2011 a les 18 h. Ballada a la Fira de Nadal d'Esplugues de Llobregat. **Esbart Vila d'Esplugues, d'Esplugues de Llobregat**. Secs. Petits, Infants, Mitjans. Lloc: Rambla Verge del Carme. Població: Esplugues de Llobregat (Baix Llobregat).

» Diumenge, 11 desembre 2011 a les 18 h. Actuació a Reus. En motiu de les Festes de Santa Llúcia. **Esbart Santa Llúcia, de Reus**. Cos de dansa i bastoners. Lloc: Sala Santa Llúcia Raval Robuster 34. Població: Reus (Baix Camp).

» Dimarts, 13 desembre 2011 a les 11 h. Actuació a Gelida. Diada de Santa Llúcia. **Esbart Rocasagna, de Gelida**. Totes les seccions. Lloc: Plaça de la Vila. Població: Gelida (Alt Penedès).

» Dijous, 15 desembre 2011 Festa del Caga Tió a Esplugues de Llobregat. Participació. **Esbart Vila d'Esplugues, d'Esplugues de Llobregat**. Lloc: Centre Cultural L'Avenç c/Àngel Guimerà 27-29. Població: Esplugues de Llobregat (Baix Llobregat).

» Divendres, 16 desembre 2011 a les 20 h. Celebració del Nadal a Barcelona. **Esbart Català de Dansaires**. Juvenils i infantils amb acompanyament del Grupet. Lloc: Casa dels Entremesos. Població: Barcelona.

» Divendres, 16 desembre 2011 a les 21 h. Ball dels divendres a Barcelona. Per aprendre a ballar, per passar-s'ho bé ballant. Organitza: **Esbart Català de Dansaires**. Lloc: Sala de Ball de la Casa dels Entremesos. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.

- » Dissabte, 17 desembre 2011 a les 18 h. Espectacle "Transicions" a Santa Coloma de Gramenet. Pre-estrena del nou espectacle. **Esbart Maragall, de Barcelona**. Lloc: Teatre Sagarra c/Lluís Companys 27. Població: Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès).
- » Dissabte, 17 desembre 2011 a les 22 h. Espectacle "Estrenes..." al Vendrell. **Esbart Vila del Vendrell**. Lloc: Teatre Àngel Guimerà c/Sant Jordi. Població: El Vendrell (Baix Penedès).
- » Diumenge, 18 desembre 2011 de 10 a 21 h. Activitat per La Marató de TV3 a Barcelona. Participació. **Esbart Català de Dansaires**. Cos de dansa i socis, amb la Coordinadora de colles, gegants i bestiari i casa dels entremesos. Lloc: Plaça Nova. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.
- » Diumenge, 18 desembre 2011 a les 18 h. Espectacle "Ben viva, ben nostra" a Barcelona. Obert a tothom. **Ballets de Catalunya, de Barcelona**. Lloc: Plaça del Rei. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.
- » Diumenge, 18 desembre 2011 a les 18 h. "El Nadal en dansa" a Tarragona. **Esbart Santa Tecla, de Tarragona**. Totes les seccions. Lloc: Auditori de Catalunya Caixa. Població: Tarragona.
- » Divendres, 23 desembre 2011 a les 20 h. Ball dels divendres a Barcelona. Per aprendre a ballar, per passar-s'ho bé ballant. Organitza: **Esbart Català de Dansaires**. Lloc: Sala de Ball de la Casa dels Entremesos. Població: Barcelona -- Ciutat Vella.
- » Divendres, 23 desembre 2011 a les 21 h. Espectacle "Els Pastorets" a Gavà. Estrena de producció pròpia de l'Esbart. **Esbart Brugués, de Gavà**. Lloc: Teatre Maragall. Espai municipal. Població: Gavà.
- » Diumenge, 25 desembre 2011 a les 21 h. Representació de "Els Pastorets". Participació. **Esbart Maragall, de Barcelona**. Lloc: Casal Catòlic de Sant Andreu c/Pons i Gallarza 58. Població: Barcelona.
- » Dilluns, 26 desembre 2011 a les 18 h. Representació de "Els Pastorets" a Manresa. Participació. Seccions de l'**Esbart del Casal Cultural de Dansaires Manresans**. Lloc: Cercle Familiar Els Carlins. Població: Manresa (Bages).
- » Dilluns, 26 desembre 2011 a les 19 h. Representació de "Els Pastorets" a Terrassa. Participació. **Esbart Egarenc, de Terrassa**. Lloc: Teatre Principal. Població: Terrassa (Vallès Occidental).
- » Dilluns, 26 desembre 2011 a les 19 h. Representació de "Els Pastorets" a Barcelona. Participació. **Esbart Maragall, de Barcelona**. Lloc: Casal Catòlic de Sant Andreu c/Pons i Gallarza 58. Població: Barcelona.
- » Dimecres, 28 desembre 2011 a les 18 h. Representació de "Els Pastorets" a Manresa. Participació. Seccions de l'**Esbart del Casal Cultural de Dansaires Manresans**. Lloc: Cercle Familiar Els Carlins. Població: Manresa (Bages).
- » Divendres, 30 desembre 2011 a les 17.30 h. Carta als Reis a Manresa. Participació. **Esbart del Casal Cultural de Dansaires Manresans**. Escola de dansa. Lloc: Associació de Veïns Barri Sagrada Família. Població: Manresa (Bages).

**Recordem als esbarts que cal que ens facin arribar les seves activitats abans del dia 20 del mes anterior a la data de l'esdeveniment.
Gràcies per la vostra comprensió.**

CORRANDES PASSADES

DEL MES DE NOVEMBRE 2011

El dia 5

- >L'escola de dansa del **Grup Mediterrània de Sant Cugat** va actuar a la seva vila.
- >Dins la Fira Mediterrània de Manresa, l'**Esbart Marboleny de Les Preses** va fer un taller.

Dies 11 a 16

- >L'**Esbart Santa Anna de Les Escaldes** a Andorra, va participar al "Festival Interfolk" de St Petesbourg.

El dia 12

- >L'**Esbart de Cornellà** va actuar a la seva ciutat.
- >L'**Esbart Sant Martí de Torrelles de Llobregat** va actuar a la seva vila per celebrar 45 anys d'activitat.

El dia 20

- >Hi ha haver una trobada d'esbarts veterans al barri bareclonès de Sant Martí del Clot. Esbarts: **Montserratí Martinenc, Gaudí, Espiga d'Or i Juventus-Maragall**, tots de Barcelona.
- >L'**Esbart Maragall de Barcelona** va actuar a Secastilla (Osca).
- >**Ballets de Catalunya de Barcelona** va fer un taller de danses tradicionals obert a tothom a Barcelona.
- >L'**Esbart Dansaire d'Andorra** va actuar a la plaça del poble d'Andorra la Vella.

El dia 26

- >L'**Esbart Sta Anna de les Escaldes** a Andorra, va actuar a Engordany, Les Escaldes.

El dia 27

- >L'**Esbart Maragall d'Arenys de Mar** va actuar a la Joventut Seràfica per la Marató de TV3.

FEM RESSÒ...

TRADICIÓ I MODERNITAT : LA UNIÓ FA LA FORÇA – TONI CLAPÉS, PERIODISTA

BCN 20.10.2011. Massa sovint associem la paraula esbart, a aquella música i ball tradicional lligat íntimament al so d'una cobla i a balladors vestits d'hereu i les balladores de pubilla. Per a la gent gran, aquest esbart tradicional continua entusiasmant però les generacions més joves, volen espectacle. **L'Esbart de Sant Martí** trenca amb aquesta imatge d'esbart. Fidel a la nostra tradició folklòrica ha innovat, s'ha modernitzat, ha incorporat altres elements teatrals, musicals, de vestuari i ofereix un espectacle àgil i captivador. No ho dic jo, ho corrobora l'entusiasme del públic que dempeus passa minuts aplaudint cada vegada que tenim el goig d'acollir-los al Foment Hortenc. Es igual com se digui l'espectacle que Pyrene, Revolta, etc, aquests i els que vindran ja tenen una marca de la casa inconfusible. Per què certs elements de la cultura tradicional, com ara els castells, els gegants o els diables han aconseguit modernitzar-se i han captat i agraden al jovent i les noves generacions i altres elements com ara les sardanes o els esbarts tenen aquesta assignatura pendent ? No ho sé, però aquesta no és una pregunta per l'esbart Sant Martí. Tradició i modernitat juntes al servei de la difusió del folklore dels Països Catalans, que sigui per molts anys.

J. Campos

JOIÓS ANIVERSARI

JOSEP BARGALLÓ I BADIA, 80 ANYS – TOMÀS MANYOSA (SABADELL)

Des de l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, volem que tots els esbarts i persones dins d'aquest entorn, estiguin assabentats de la bona notícia de l'aniversari del nostre amic Josep Bargalló i Badia, per a tots nosaltres ben reconegut per la seva tasca envers la recopilació de les nostres danses, per les quals encara està lluitant per a la seva recuperació. El nostre company Tomàs Manyosa ens ha fet arribar un escrit per a la seva publicació.

Tot el Consell de l'Agrupament ha acceptat, de molt bon grat, publicar-lo al nostre Punt Informatiu. Per part nostra, el reconeixement merescut per tan envejable aniversari.

El dissabte, dia 5 de novembre, el folklorista i mestre de danses Josep Bargalló i Badia va fer 80 anys. Vuitanta és un número rodó i prou important. És també una bona raó per parlar d'un home que ha dedicat tota la seva vida a la dansa tradicional de Catalunya.

El mestre Bargalló va néixer a Reus, el dia 5 de novembre de 1931. Als 18 anys, comença a ballar a l'Esbart Montserrat del Centre de Lectura de Reus, sota la direcció d'Adelina Tarés de Corbella i Maria Forcada Sitjà, "la senyora Maria dels ballets", tal i com se la coneixia. Al cap de dos anys, ja és nomenat director de l'Esbart Infantil de l'Esbart Montserrat i, l'any 1956, ja agafa la direcció de l'Esbart Amics del Folklore del Bravium A. C. de Reus. L'any següent, el 1957, és el director i fundador de l'Esbart Esplai de Joventut del Casal Montblanquí de Montblanc.

És aleshores quan comença una altra de les seves grans passions i que, sense cap mena de dubte, ha marcat la seva vida, com és la recuperació i investigació de balls quasi perduts. És de la mà del mestre Joan Comas i Vicenç, de Barcelona, que s'inicia en aquesta funció i recullen els balls de bastons i el Ball de Nans de Montblanc.

A partir d'aquell moment, la seva activitat és frenètica. En els propers anys, és director i fundador del Grup de Danses del Casal Riudomenc de Riudoms, del Grup de Danses de la Sala Parroquial de Mont-roig del Camp i de l'Esbart Catalunya Dansa de Reus i crea també el Grup de Bastoners d'Alcover. Continua la seva tasca d'investigació i recull el Ball de Coques i la Bolangera de Riudoms, el Ball de Coques de Mont-roig del Camp, el Ball de Pastorets, el Ball de Gitanes i el Ball de Serrallonga; el 1972, comença el Recull de danses de la festa major de Reus.

El 1976, funda i dirigeix l'Esbart Ramón d'Olzina. Aquest podríem dir que és "el seu esbart". Actualment encara n'és el seu director i l'ànima; ha estat l'Esbart Ramón d'Olzina la seva eina més valuosa per difondre les danses tradicionals de Catalunya.

El 1980, comença el treball de camp del recull de les danses de totes les comarques de Tarragona i que dura molts anys. Podem dir que en Josep Bargalló ha recorregut totes les poblacions de les comarques de Tarragona i ha recollit tots els balls dels que n'ha trobat alguna referència. Aquesta feina fantàstica està, per sort, a l'abast de tothom, ja que, l'any 1991, surt publicat el primer volum de Balls i danses de les comarques de Tarragona, amb les del Priorat. El darrer volum, el sisè, que completa la col·lecció, es publica el 2009 amb el danses del Tarragonès i Baix Penedès.

No podem oblidar també altres treballs publicats, com el Recull de Folklore del Montsant - Serra de Prades, la Restauració de les Danses Tradicionals de Reus, o Danses i Costums del Baix Empordà, aquest últim conjuntament amb Eulàlia Hortal.

Des del 1977, la seva capacitat per tocar tots els registres és sorprenent. A part de la seva participació en la restauració i recuperació de moltes d'altres danses, com el Ball de Galeres de Reus, el Ball de Majorales i La Clavellinera d'Ulldemolins o la Jota Ampostina i el Ball del Marxant de Pratdip, per citar-ne alguns; també participa en infinitat de seminaris, cursos, taules rodones, xerrades i conferències. Com a més importants, són les seves conferències sobre la dansa catalana o la jota a Catalunya i el seu mestratge en cursos organitzats per l'Esbart Sabadell Dansaire, o la Cafetera de l'Esbart Català de Dansaires, sense oblidar la seva participació en molts cursos i seminaris organitzats per l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, l'últim celebrat, el 28 de febrer d'aquest any, a Manresa i que va tractar del Ball dels Dotze Mesos de Reus, La Dansa dels Garidells, el Ball de les Majorales del Masroig i el Ball del Mocador de Bot.

Recentment, el passat dissabte 29 d'octubre, va dirigir un taller per a la restauració del Ball de Plaça de La Vilella Alta, que va ballar molta gent, l'endemà, a la plaça d'aquesta població, juntament amb la sardana La Vilella Alta del mestre Daniel Gasulla. En Josep Bargalló és, sense cap mena de dubte, un incondicional defensor de la dansa tradicional de Catalunya, de la dansa tradicional planera, tal com és, sense posar ni treure res. És un ferm valet de la seva autenticitat i molt crític amb les actuacions d'alguns esbarts, quan veu la interpretació de danses, algunes recollides per ell mateix, i que algú, alegrament, n'ha variat la seva coreografia original.

Els seus treballs de camp, amb el recull i restauració de moltes danses, sobretot de les comarques de Tarragona, té una importància cabdal. En moltes ocasions, la seva intervenció ha fet que balls i danses no es perdin en l'oblit i ha obert la porta perquè, a partir dels seus treballs, els investigadors del futur tinguin un punt de partida per aprofundir i ampliar la feina que ell va iniciar.

En Bargalló, és un home afable, amb un llenguatge molt planer que, qui el vol entendre, l'entén molt bé. Té un magnífic Arxiu de Dansa Tradicional Catalana que es pot consultar per Internet. Però, a part d'Internet, en Josep Bargalló està sempre disposat a contestar qualsevol consulta i mai té un no per a ningú. Les seves indicacions, cal tenir-les sempre presents, ja que ha demostrat sobradament que tot el que diu, ensenya o escriu, està ple de contingut i honestat.

Medalla al mèrit dansa popular catalana de l'OBP - 2003

Per a molts anys !!

COL·LABORACIONS

TRADICIONAL ? POPULAR ?

Vejam, quan les persones intel·lectuals expressen opinió sobre la nostra cultura popular i tradicional, i potser més especialment o més concretament sobre els esbarts, no només em mereixen un gran respecte, sinó que els agraeixo cordialment la seva opinió, encara que a vegades hi pugui discrepar o cregui oportú de formular-hi alguns matisos. Ho faig de bona fe. De totes maneres ja és molt important que una petita part de la nostra intel·lectualitat s'interessi per aquesta branca del nostre riquíssim patrimoni cultural.

Això ve a tomb per dos escrits que m'han arribat a les mans darrerament. L'un és de data 20 d'octubre darrer i me'l va fer arribar molt amablement l'Andreu Garcia (Andreu, moltes gràcies). És de l'acreditat periodista i radiofonista Toni Clapés i es refereix a alguns espectacles de l'Esbart Sant Martí, de Barcelona. De debò que és encoratjador que una personalitat de la seva categoria hi doni una opinió tan positiva, que no cal dir que comparteixo en determinats aspectes. L'altre el vaig llegir més recentment a **EL PUNT AVUI** del dia 3 de novembre. Hi apareixia un interessant reportatge que signava Lluís Llor, sobre la promoció i la presentació, pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, de l'**Espai A, la nova Xarxa d'Arts Escèniques Amateurs de Catalunya**. Albíxeres!

Deixant de banda l'interès de la Xarxa, que cal aplaudir, però que ara no ve a tomb comentar, entre altres raonaments perquè no hi puc tenir gaire opinió, allò que m'interessa més d'ambdós treballs és una mena de fixació que noto que continuem tenint, després de treballar per a la promoció i l'enaltiment de la cultura tradicional i popular. des de fa força més d'un segle.

Per exemple, l'admirat Toni Clapés diu: *"Massa sovint associem la paraula esbart, a (...) balladors vestits d'hereu i les balladores de pubilla. Per a la gent gran, aquest esbart tradicional continua entusiasmant, però les generacions joves volen espectacle"*.

En l'altra crònica hi podem llegir l'opinió del Conseller de Cultura, que diu: *"Sovint es relaciona la cultura popular i tradicional amb la cultura antiga, i no m'agrada, perquè no hi ha cultura més contemporània que la popular"*. Exactament: *més contemporània que la popular*, diu, opinió que comparteixo absolutament.

Si fos que vagi equivocacat des d'ara ja demano disculpes, però a mi em fa la impressió que des dels mateixos orígens del cultiu i promoció d'aquesta proposta cultural dels esbarts, segurament hem anat tots una mica equivocats. Jo hi vaig entrar ja fa més de quaranta anys en aquest món i encara avui em costa una mica emetre opinió. Però en el temps que hi porto a mi personalment cada vegada m'ha anat quedant més clar que hi ha dos conceptes que s'entortolliguen entre si, però que no són exactament el mateix, i potser hauriem de saber-los separar. Són: **tradicional** i **popular**. Per a mi, com que sovint i amb molt bon criteri són representacions que practiquen els mateixos grups, els esbarts, els associem a una mateixa cosa i els posem al mateix sac. I aleshores parlem d'innovar, de modernitzar, de no caure en arcaïsmes..., i això només és cert a mitges.

Personalment parlaré dels esbarts i trencaré una llança al seu favor, igualment com defensaré que els esbarts, la majoria dels directors dels grups, saben separar què és tradicional i què és popular. Com ho destrien els espectadors i els opinants. Jo no puc presumir de ser un entès en aquest camp ni en cap altre, però sí que tinc molt clar què és popular i què és tradicional, i això ho he anat destriant amb els anys i alguns desenganys, que tot s'ha de dir.

Allò que és tradicional, en el nostre cas, és la dansa que hem heretat dels nostres ancestres, unes encara vives a les respectives localitats, que aquestes sí que poden anar evolucionant poc o molt d'un any a l'altre, i altres que anys fa han recollit folkloristes acreditats i que els grups practiquen i presenten en els seus programes. I aquestes danses, si es presenten amb la informació adequada, la indumentària i la música corresponent, interpretada per un grup instrumental propi, per una cobla o amb música enregistrada, no han de sorprendre a ningú, ni enganyen a ningú, ni a joves ni a la gent gran, si és que cadascú sap què és el que va a veure. **I aquestes danses no tenen perquè anar evolucionant amb els anys**, si no és que, com hem dit, sigui una dansa viva, perquè aleshores adulterarem perillosament el producte, la tradició. D'aquí li ve el nom. La història.

Una altra cosa són els balls que tenim per cultura popular. Que són una cosa diferent. La dansa popular en el nostre cas, sí que pot evolucionar. Els creadors, els coreògrafs, els directors d'esbart sí que poden presentar les seves obres d'acord amb l'evolució dels temps i la modernitat, preferiblement intentant conservar alguna cosa de la gestualitat i el punteig, i de l'essència musical nostrada. La creació hauria d'estar renyida amb la tradició, igualment com la tradició ho ha d'estar de la creació.

Possiblement caldrà admetre que es fan noves versions de danses antigues, possiblement. A mi personalment no m'agrada. Si el coreògraf té inquietuds que creï, no cal que recreï o reinterpreti una obra històrica per a actualitzar-la. Jo no hi crec.

Finalment, i tornant al citat escrit de Toni Clapés, tot admetent i aplaudint sincerament l'auge dels castells, els gegants i els diables, realitats que són especialment reconfortants, he de dir que jo no sé veure per on s'han modernitzat cap d'aquests tres aspectes de la nostra cultura tradicional. Personalment sempre els he associat a la tradició, amb la mateixa música de gralles i tabals i idèntics xim-xims de sempre, el mateix vestuari..., però es fan al carrer i han caigut bé. I jo me n'alegro. Vet aquí.

Ricard Jové i Hortonedà.-

NOTÍCIES DIVERSES

NOVA PLANA WEB

L'Esbart Sant Feliu de Sant Feliu de Llobregat ha canviat la seva plana web. www.acsantfeliu.org

VÍDEOS I DVD'S

Tenim a l'arxiu de l'Agrupament una dotzena de Vídeos i DVD's amb mostres del que fan els esbarts. Creiem que cal actualitzar-ho. Per tant demanem als molts esbarts que encara no ho han fet, ens facin arribar aquest material. L'Agrupament en farà únicament ús quan pugui servir per promoció de les nostres danses en cas de que ens ho demanin Institucions o possibles contactes que ens donin possibilitats d'ajuts. Així, dons, si ens envieu algun DVD i arribem a tenir-ne més, podrem fer un « cap mas » del que fan els esbarts de l'Agrupament. Agraïts, però per a bé de tots.

DADES ACTUALITZADES DE L'ESBART OLESÀ

Adreça: C/Maresme, 33
Població: Olesa de Montserrat
Codi postal: 08640
Telèfons: 937 782 665 -- 937 784 707
Correu: esbart-olesa@terra.es
Persona de contacte: Tomàs Sanchez al 937 782 665

DONACIÓ

Ens comunica el Sr Joan Antoni Utixer de Barcelona, que ha donat al Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat, tot el seu nombrós arxiu musical. Instrumentacions, guions i partitures, esperen ser digitalitzats pel departament corresponent. Tot i la seva jubilació com a músic, segueix al servei dels esbarts i bastoners que el puguin necessitar o assessorar.

NOU CORREU ELECTRÒNIC

L'Esbart Dansaire Navarclí de Navarcles al Bages, té nou correu electrònic : cpuigmas@gmail.com

30E FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA I DANSA DE CANTONIGRÓS

Obertes les inscripcions fins el 31 de gener de 2012 pel proper Festival que s'ha de celebrar del 19 al 22 de juliol de 2012.

Més informació: fimc@fimc.es i www.fimc.es

LA FIRA MEDITERRÀNIA AMB LA 2A EDICIÓ DE LA BECA INNOVACIÓ

La Fundació Jaume Casademont de Girona i la Fundació Fira Mediterrània de Manresa han obert la convocatòria de la segona edició de la Beca Innovació en Cultura Popular, projecte que compta amb el suport de l'Ajuntament de Girona, la Fundació Abertis, l'Ens de Comunicació i Llet Nostra, llet de Cooperatives Catalanes, el nou patrocinador incorporat recentment. La dotació és de 5.000 €. L'espectacle guanyador s'estrenarà en el marc de la 15a Fira Mediterrània de Manresa el novembre de 2012 i serà contractat per l'Ajuntament de Girona.

Més informació: www.fundaciojaumecasademont.cat

Fundació Fira Mediterrània de Manresa - Carrer Àngel Guimerà 5 5è - 08241 Manresa

info@firamediterrania.cat - +34 938.753.588

COL·LABORACIONS

MERITÓS ESPECTACLE DE DANSA TRADICIONAL

El propassat 10 de setembre, al Teatre Municipal *La Faràndula* de Sabadell, es va portar a terme una vetllada de dansa tradicional, amb els esbarts *Ballets de Catalunya*, *Esbart Català de Dansaires* i *Esbart Sabadell Dansaire*, actuant conjuntament.

Per primera vegada en la història dels esbarts, se n'han fusionat tres en un de sol, portant a terme tot el programa de les nostres danses, amb una fidelitat i un rigor tradicional, excepcionals.

Els tres esbarts, per haver fet aquesta vetllada, són mereixedors de que l'Agrupament d'Esbarts Dansaires en faci ressò en la seva publicació *Punt Informatiu*, donant a conèixer l'article d'en Lluís Subirana que fa referència a l'esdeveniment.

Què farem, què direm...?

Com ja és tradicional els darrers 20 anys, les entitats sabadellenques *Orfeó de Sabadell*, *Juventut de la Faràndula*, *Esbart Sabadell Dansaire*, *Grup Sardanista Mirant al Cel*, *Sabadell Sardanista* i *Òmnium Cultural*, ara aglutinats per la nova agrupació cultural *OfemSÒ*, van organitzar, la nit del 10 de setembre al Teatre Municipal *La Faràndula* de Sabadell, l'acte commemoratiu de la Diada Nacional de Catalunya, amb un espectacle de dansa tradicional catalana produït conjuntament per *Ballets de Catalunya*, *l'Esbart Català de Dansaires* i *l'Esbart Sabadell Dansaire*, tres dels esbarts que amb més rigor històric treballen la dansa catalana.

El títol *Què farem, què direm...?* correspon a les preguntes que en veu en off es fan els minairons, uns éssers fantàstics preocupats pel futur que ens espera si oblidem els nostres valors, els costums i les tradicions que ens són propis i que configuren la nostra identitat. Perquè, com diu el guió molt ben documentat escrit per Jordi Saura i que estructura l'espectacle, què farem i què direm si oblidem les llegendes i les històries? Si tots plegats no ajudem també a canviar les coses per fer un món millor? Si no som conscients que no és la natura amb les seves muntanyes i mars els que ens separen sinó les fronteres imposades? Si oblidem la nostra història amb les lluites i els patiments viscuts? Si oblidem que les nostres danses ens diuen com som i què sentim? Però, per sobre de tot, què farem i què direm si no podem llegar a qui ens ve al darrere tota aquesta cultura forjada amb els anys i tots els coneixements?

L'espectacle és també un implícit homenatge a grans noms de la literatura catalana com Verdaguer, Maragall, Segarra, amb referències literals i transcrivint petits fragments d'algunes de les seves obres més conegudes. Dos personatges de l'imaginari tradicional català, la fada Flordeneu i el comte Arnau, interpretats pels actors Montserrat Delgado i Josep Sala, van explicant al públic l'origen i els trets més significatius de les danses que van interpretant conjuntament diversos membres dels tres esbarts participants, molt ben acompanyats musicalment també pel conjunt instrumental format pels músics *De soca-rel*, de *Ballets de Catalunya*, *El Grupet*, de *l'Esbart Català de Dansaires* i *La Corrandà*, de *l'Esbart Sabadell Dansaire*, amb instrumentacions de Ricard Boix, Joan Gómez, Montse Lisbona i Pau Torrades i sota la direcció musical de Joan Gómez, Montse Lisbona i Pau Torrades.

Des de la primera intervenció el nombrós públic assistent es va lliurar a l'espectacle amb fervents i entusiastes aplaudiments. Els balls, magníficament interpretats pels dansaires dels esbarts, amb un elegant i vistós vestuari, ens convidaven a fer un recorregut històric per diversos indrets dels Països Catalans a través d'una selecció de danses, algunes molt poc conegudes pel públic, però totes de gran espectacularitat: *Balls de bastons* de Lleida, l'Arboç i Montblanc, *Ball de nans* de Reus, *Balanguera* del Penedès, *Eth Cadrilh* de Lès, *Eth Tricuté* de Bausén, *Ball cerdà* de la Seu d'Urgell, *Ball de Majorales* d' Ulldemolins, *Corranda alta* de Surnià, *Parado de Valldemossa*, *Jota mallorquina*, *Dansa de Castellterçol*, *Ball de cavallets* de Sant Feliu de Pallerols i *Ball de gitanes del Vallès*.

Cal destacar el bon ritme interpretatiu de les diverses danses, la presència dels músics a l'escenari o al fossar, segons l'obra a interpretar, amb una posada en escena austera però totalment adequada a les exigències de l'espectacle. Sota l'atenta i eficaç direcció de Miquel Bailón, Anna Bigas, M. Rosa Castells, Àngels Gil, Tomàs Manyosa i Daniel Trullols, un nombrós i eficient equip tècnic amb representants dels tres esbarts i del Teatre Municipal *La Faràndula*, van fer possible un vistós espectacle que va ser premiat amb grans i merescuts aplaudiments. Important també la perfecta sonorització a càrrec del tècnic David Casamitjana que va fer possible que des de qualsevol butaca de la sala arribés perfectament el so de tots els instruments.

Amb tots els participants a l'escenari i el públic dret, el cant *d'Els Segadors* amb acompanyament de tenora, va posar el millor punt i final a l'espectacle.

En resum, una gran nit de festa que va comptar amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, Ajuntament de Sabadell, Fundació Banc Sabadell i Federació Sabadell Cultura.

Aquest gran esforç, que ha comportat moltes hores d'elaboració i assajos, que ha significat una gran experiència de treball en comú, amb un resultat brillant, mereixeria que es pogués donar a conèixer a diversos indrets del nostre país. Faig una crida perquè els possibles interessats es posin en contacte amb qualsevol dels tres esbarts, per tal d'intentar portar-lo als seus respectius pobles i ciutats. Segur que obtindrien un èxit com el que s'ha aconseguit a Sabadell.

Lluís Subirana.-

DANSES POPULARS DEL MES

SEGONS EL CALENDARI DE DANSES TRADICIONALS CATALANES DE LLUÍS PUIG

Dia 4 de desembre

>Ogassa al Ripollès : Ball de Sant Ferriol i ball de la manera.

Dia 11 de desembre

>El Molar al Priorat : Ball de coques.

>La Vilella Alta al Priorat : Jota i dansa d'aparellament.

Del dia 24 de desembre fins a Reis

>Els Prats de Rei a l'Anòia : Pesebre vivent. A l'adoració de l'Infant ballen les danses dels quatre cantons.

Dia 26 desembre

>Sant Esteve de Sesrovires al Baix Llobregat : Ball de bastons i ball de garlandes.

Dia 30 desembre

>Centelles a l'Osona : Ball del pi.

Dins del cicle de Nadal a Mataró i altres localitats, es balla el "ball de pedretes" dins dels "Pastorets".

ENGRUNES DE CATALUNYA

EL PESSEBRE

“Entenem per Pessebre la representació plàstica i objectiva del naixement de l’Infant Jesús mitjançant la disposició d’un país vist de manera panoràmica, dintre del qual se situen una diversitat de figures mòbils que es poden bellugar i alterar de lloc a gust de qui remena el pessebre. Tota altra figuració de l’adveniment al món del Messies representada en pintura, escultura, vidrieria, baix relleu, no pot ésser qualificada de pessebre”.

Aquesta definició, presentada per Joan Amades en el II Congrés Pessebrista Internacional celebrat a Roma l’any 1955, fou aprovada unànimement per definir què és el pessebrisme. A les terres catalanes, durant els quatre últims segles, la creativitat de molts imatgers, figuristes i artesans, importants o no, ha anat desenvolupant tots els components que ha de tenir el pessebre i ha arribat a aconseguir una bona qualitat.

Però, qui fou l’iniciador del pessebre? Fins avui sols podem creure que fou Sant Francesc d’Assís, home idealista i senzill, que estimava les coses naturals. Pel seu amor a la natura se’l pot considerar, sense cap mena de dubte, un gran ecologista en el seu temps. En apropar-se el Nadal de l’any 1223, volgué dur a terme un desig molt temps anhelat, un gran pessebre, el més real possible, però pel fet de ser una innovació corria el risc de no obtenir permís; és per això que el sol·licità al Papa Honori III, que l’hi va concedir. Sant Francesc demanà a un amic seu, anomenat Joan Vellita, del poble de Grecio, que l’ajudés a preparar, en un indret del bosc prop del poble i del Monestir de Fonte Colombé, un pessebre de mida natural; de ben segur fou el primer i, perquè hi participaren algunes persones, vivent. No hi mancà ni el bou ni la mula, costum que avui encara perdura.

Aquell primer Pessebre, preparat la nit de Nadal del 1223, fou il·luminat amb torxes que portava la gent de la rodalia. En aquella commemoració, que reproduïa el fet històric del naixement de Jesús, no hi mancaren tampoc els cants senzills i típics del temps nadalenc dels pastors i homes de pagès.

En el nostre país, trobem la primera referència de dedicació al pessebre l’any 1035, quan l’Abat Oliva, que havia fet construir una capella dedicada a la Mare de Déu del Pessebre, en el seu monestir de Sant Miquel de Cuixà (Conflent, Catalunya Nord), la consagrà junt amb l’ampliació de la Basílica, amb una gran celebració a la qual assistiren molts nobles, nou bisbes i molta gent del poble vinguda de diferents indrets.

Després dels segles XV i XVI, les figures humanes, que anaven a les processons com a personatges del pessebre, foren substituïdes per figures traslladables. En un document barceloní de l’any 1475, hom parla de la venda d’imatges davant de la portada de Santa Caterina, dita més tard dels Carretons, però la data, més concreta i segura que tenim, és de l’any 1585, en què es trobà un inventari del canonge vigatà Pere Bonavia en el qual hi porta la relació d’“unes images de fanch del neixement”. Pintures, gravats, relleus i escultures que porten escenes d’allò que és el pessebre, es troben arreu dels Països Catalans ja des del segle XII.

El mot pessebre, al país valencià, és el de Belem i a les Illes, el de Betlem. Una dita, o refrany antic mallorquí, ens diu: “Nadal sense torrons i sense betlem no és Nadal”. A Catalunya, trobem cançons i nadesles que en fan referència, ja el 1507.

*Sobre el pessebre sant,
agenollada estava
la Verge contemplant
que Jesús adorava.*

*Lo bou , i l’ase qui veieren lo Senyor,
dins lo pessebre no hi havia tresors;
molt humilment se van agenollar,
aprés tantost ells lo van adora.*

Les figures de pessebre es popularitzaren el segle XVIII a Mallorca, de tal manera que ja podem dir que existeix una escola mallorquina. També, al País Valencià i a Barcelona i Olot, florí una bona artesanía d'imatges que propagaren el costum tot popularitzant-lo. Hem tingut bons imatgers o figuristes, com en Josep Esteve al País Valencià (segle XVIII), que arriba a treballar per encàrrec del Rei Carles III. En Josep Fernández (el Santet), valencià de naixement, però figurista de l'escola mallorquina. En Manetes, també mallorquí, que sempre representà les figures més humils i populars del pessebre mallorquí.

A la comarca del Maresme, els més notables foren en Damià C. i en Ramon Amadeu (1746 – 1821); aquest gran mestre, a la seva mort, deixà un nombre de figures exemplars molt admirades i d'un gran valor. A la comarca de l'Anoia, hi hagué en Francesc Guixa i Alsina; al Bages, en Maties Padró i Galobart; a l'Alt Camp, en Josep Glaneta; a Maó, els germans Manyos; a l'Osona, n'Esteve Camps i Giralt; al baix Camp, El Mistaire. I molts d'altres que compartien amb ells les feines d'escultor, sobretot a Olot, la població on molts artesans faran grans produccions d'imatges i figures.

També, en algunes comarques, hom feia figures de fang poc treballades, cuites en forns de rajolers, que per això es deien figures de totxo. Feien, especialment, personatges i tota mena de bestiar; també personatges bíblics. Les figures són els estadants del pessebre i, segons el lloc, reflecteixen l'ambient propi de cada comarca. Així trobem que les figures d'Olot tenen l'estil i la imatge del camperol muntanyenc i ben català, molt més que les figures barcelonines. Els figuristes del Maresme han reflectit molt bé l'ambient de la vora del mar: pescadors, peixaters i puntaires. Els de les Illes han representat els personatges amb llurs vestits típics. Al País Valencià no hi falten els homes i les dones de l'horta, així com també els xiquets i grups amb escenes i vestimenta pròpia de les seves comarques.

Ja fa anys que el dia 13 de desembre comença La Fira de Sta. Llúcia a Barcelona, que marca l'inici de les festes nadalenques, data que ja a l'antigor era l'inici de les festes d'hivern. De la Fira de Pessebres, ja en trobem un testimoni escrit, l'any 1786, en el llibre “Calaix de sastre” de Rafael Amat; la descriu després de la celebració de la Festa de Sta. Llúcia: “en el carrer davant de la seva capella hi ha moltes casetes de pessebres, palaus del rei Herodes, figures de fang i cartró, boniques imatges de sants, pastors, bous, mules i d'altres bèsties”.

El costum de fer pessebres s'anà estenent, tant a ciutat com els pobles i masies, i s'arribaren a crear grans associacions de pessebristes a finals del segle XIX i primers del segle XX, les quals ajudaren a fomentar la qualitat i el creixement de grups, amb concursos que, encara avui, desvetllen i desenvolupen la creativitat. Segons informació obtinguda en documents de finals del segle XVIII, concretament de l'any 1788, ja es troba el pessebre utilitzat com a reclam publicitari. Els sastres, a la majoria d'obradors de sastreria de la ciutat de Barcelona, guarnien un pessebre de Nadal. El 1794, ens diuen que hi hauria guarnits alguns curiosos pessebres al temps de Nadal. El dia 21 de desembre de 1798, fou inaugurat “el millor pessebre” de la Portaferrixa de Barcelona, a Can Tudó. El costum anà creixent i l'any 1863, es fundà la primera Societat de Pessebristes a Barcelona. A partir d'aquest any, s'impulsà l'afició que ha arribat a produir autèntiques meravelles. Avui, com ahir, continua essent útil que els nostres infants puguin participar a crear pessebres, puix que és una ocasió que cada any ens apropa a les coses ben nostres i també un ajut per a desenvolupar unes aptituds, moltes vegades adormides o amagades.

Jordi Núñez i Pallarola.-

REFLEXIÓ

QUE AIXÍ SIGUI !

Aquests temps que corren són d'una gran preocupació a causa especialment d'aquesta crisi galopant i quasi còsmica que ens encalça dia rere dia; d'aquesta profunda i insondable crisi econòmica que ens aclapara. Però també podríem parlar d'una altra notable i autèntica crisi del sistema de valors. Ho hem comentat altres vegades, però hi haurem d'anar insistint. Les coses no es mesuren amb la mateixa vara que fa uns quants anys, possiblement sigui normal, perquè el temps no passa en va, però penso que actualment les hi aboquem pel broc gros, a raig, i sembla que s'han perdut els límits. Aquesta és la impressió que tens cada dia en llegir els periòdics i en escoltar les ràdios i mirar la televisió. Però en canvi, quan s'acosten aquestes diades de Nadal i es parla de la Marató de TV3 fa l'efecte que encara podem confiar amb les persones i cada any es van batent nous rècords de solidaritat. Beneïda sigui la Marató i beneïda sigui aquesta solidaritat.

Però jo volia parlar d'un altre aspecte o des d'una altra perspectiva d'aquest nostre país. Temps ha les persones acudien a les societats civils i les conformaven, i n'hi havia pràcticament una a cada poble i a cada cantonada a les ciutats. La gent, potser especialment els homes -i aquest possiblement sigui l'únic gran retret que se'ls pugui fer- anaven a donar un cop de mà per a conformar les juntes directives, i, si s'esqueia, a matar l'estona, especialment les tardes dels diumenges, amb els altres membres associats, parlant dels diversos aspectes de la vida i de la mort. Parlant de les coses de cada dia i de religió, si s'esqueia, però també del temps, de la pagesia als pobles rurals, i fins i tot de política, i quan s'esgotaven els temes s'iniciaven unes partides de cartes, de dominó o de billar, on n'hi hagués.

I a vegades l'atmosfera del fum del tabac es podia tallar d'espessa, i la gent estossejava, però s'ho passava d'allò més bé. Com que ja sóc gran, més aviat molt gran i tot, els meus records se'n van bastant lluny en el temps i puc parlar de les tardes festives del meu poble. Recordo que hi havia tres o quatre bars i dues sales de cafè, una al local de la Cooperativa Agrària i una altra a la societat dels republicans. I els dissabtes a la nit, fins bastant tard, o fins la matinada, i els diumenges tota la tarda; ben bé s'hi podien passar tres o quatre hores fent-la petar. A la meua joventut, però, que ja hi havia algun aparell de ràdio, pocs encara en cases particulars, es començava a dispersar una mica aquest conjunt de 'conversaires' i alguns contertulians, especialment aficionats al futbol, després d'assistir al partidet de l'equip local contra el del poble veí i de comentar les diverses batusses de la contesa, s'entretenien escoltant el partit de futbol de primera divisió per la ràdio i discutint sobre les facetes del joc, algunes vegades ben acaloradament, depenent de les simpaties dels equips que els disputaven, especialment si es tractava d'un derby. Més cap al tard s'anava al cinema a veure pel·lícules que feia tres o quatre anys que s'havien estrenat als cinemes de Barcelona.

Cal admetre, però, que hi havia molta més vida social. La televisió ha derrotat aquella vida social, i no només la dels pobles, que també, sinó la dels centres culturals i artístics de les ciutats, on si instal·laven els nostres esbarts, grups de teatre amateur, corals i un etcètera prou llarg perquè s'hi puguin enquistar tots els moviments obrers i culturals de tipus popular, que hi trobaven un gran caliu.

I encara que en el nostre món potser no hi va haver gaire tirada, de tant en tant sortia algun mecenes que donava suport a alguna tasca o vessant de la nostra cultura. Ara, a mi em ve a la memòria Rafael Patxot, il·lustre personalitat que es va distingir especialment durant la dictadura de Primo de Rivera. N'hi va haver algun altre. Tampoc no gaires. Actualment, però, sembla que se n'ha perdut la mena i sort en tenim del Departament de Cultura de la Generalitat, tot i que cada cop es veu obligat a restringir més les necessàries subvencions, ni que algunes només siguin de subsistència, i de les Obres Socials de les Caixes d'Estalvi del país que, com la mateixa economia, o per causa del carés d'aquesta economia mundial que fa l'efecte que ha perdut el seny, no sembla que estiguin passant pel seu millor moment i en el pitjor dels casos, totes, o la majoria han anat a raure a mans o a dependre de capital forà, per emprar una paraula políticament correcta, a la qual vosaltres ja sabreu donar el seu corresponent valor absolut.

Però si ens en vàrem sortir després d'una gran guerra i quaranta anys de repressions, regressions i malastres, ben segur que també ens en sortirem d'aquesta. Que així sigui!

Ricard Jové i Hortonedà.-

L'AGRUPAMENT D'ESBARTS DANCEIRES
agraeix la col·laboració de totes i tots
els que fan possible el
PUNT INFORMATIU

Per rebre el Punt Informatiu gratuïtament al teu correu electrònic,
cal subscriu-te enviant-nos un e-mail a : agrupament@agrupament.com

WWW.ESBARTS.CAT